

РЕЦЕНЗИЯ

**по конкурс за заемане на академичната длъжност “професор”
по направление 4.3. Биологически науки, научна специалност „Екология и
опазване на екосистемите - Фитоекология“, за нуждите на катедра „Екология и
опазване на природната среда“, БФ на СУ „Свети Климент Охридски”**

Кандидат: доц. д-р Росен Тодоров Цонев

Рецензент: проф. д-р Светлана Темелкова Банчева, ИБЕИ – БАН

В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност “Професор” по професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите - Фитоекология“, за нуждите на катедра „Екология и опазване на природната среда“ на Биологическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, обявен в „Държавен вестник”, бр. 88. от 13.10.2020., участва един кандидат – д-р Росен Тодоров Цонев, доцент в същата катедра. Документите на доц. Цонев, представени за участие в конкурса показват, че процедурата по неговото разкриване и обявяване е спазена и те са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане, както и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”. С кандидата нямам съвместни публикации.

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Росен Тодоров Цонев придобива магистърска степен по специалност „Екология“ в Биологически факултет на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“ през 1998 год. В периода 1999-2002 год. разработва дисертация за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност “Ботаника” в същия университет. През 2002 год., след спечелен конкурс, е назначен като асистент в катедра „Екология и опазване на природната среда“ на СУ „Св. Кл. Охридски“, като в последствие заема длъжностите „старши асистент“ (2002-2004 год.) и „главен асистент“ (2004-2006). В периода 2000-2004 год. осъществява тримесечна пост-докторска специализация в Катедрата по Зоология и ботаника на Университет Масарик, Бърно, Чехия. От 2011 год. до настоящия момент кандидатът е „доцент“ в катедра „Екология и опазване на

природната среда“ на СУ „Св. Кл. Охридски“. Основните отговорности, с които е натоварен са преподавателска и научно-изследователска дейности.

Научните му интереси са свързани с проучване и класификация на растителните съобщества и природните местообитания, опазването на конзервационно-значими видове растения, животни, съобщества и природни местообитания.

2. Преподавателска дейност

Доц. Росен Цонев е преподавател по опазване на околната среда и екология в катедра „Екология и опазване на природната среда“ на БФ на СУ „Св. Кл. Охридски“. Титуляр е на 6 основни курса за бакалаври и магистри, редовно и задочно обучение. От приложената справка е видно, че преподавателската му натовареност е доста висока – 371 часа годишно, от които 282 часа лекции и 89 часа упражнения. Това показва изпълнение на предвидената в Правилника на СУ „Св. Кл. Охридски“ натовареност за преподавателите от 270 часа аудиторна и 360 часа обща учебна заетост. Водените от него лекции и упражнения са изключително важни за формирането на базисни и специализирани познания на студентите в областта на екологията, методите за екологични изследвания, фитоекологията, биогеографията, защитените територии и опазване на биологичното разнообразие. Моите впечатления са, че той е изключително добре подготвен и завладяващ лектор, който умее да въздейства и увлича аудиторията.

Обучил е 14 защитили дипломанти (13 магистри и 1 бакалавър), има 1 защитил докторант, а трима са в процес на подготовка. Това свидетелства за неговите сериозни ангажименти към обучението и кариерното израстване на младите кадри, единственият сигурен път за предаване на знания на другите от областите на своята компетентност.

3. Научно-метрични показатели

За настоящия конкурс д-р Цонев е представил списък с 50 публикации, всичките от периода след присъждането му на академичната длъжност „доцент“ (между ноември 2010 и декември 2020 год.). От тях 30 публикации му носят точки, съгласно приложението към чл. 1а, ал. 1 на Правилника за приложение на ЗРАСРБ, разпределени в следните категории: 24 са в научни издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (SCOPUS и WEB of SCIENCE), 5 са книги или глава от книга, включен е и 1 учебник. Останалите 20 бр., въпреки че

представят значими резултати, не му носят точки. Включени са в списъка за конкурса, защото резултатите, представени в тях са част от научните приноси на кандидата.

Изпълнението на минималните национални изисквания по показатели за заемане на длъжността „Професор“ е, както следва:

Показателят от група „А“ е изпълнен (50 т.).

По показателя от група „Б“ не се изисква за тази длъжност.

Показателите от група „В“ носят на кандидата 110 точки, от необходимите 100. Тук са включени 6 публикации със следните квартали/ съгласно метриката SJR на научните издания/: Q1 – 3 бр., Q2 – 2 бр., Q3 – 1, Q4 – 0 бр. Преобладават публикациите с квартали 1 и 2, което е доказателство за значимостта на научните изследвания на авторите и за високата оценка от страна на международната общност.

По показатели от група „Г7“ доц. Цонев е включил 18 публикации, които му носят 352 точки, разпределени както следва: Q1 – 2 бр., Q2 – 2 бр., Q3 – 7, Q4 – 6 бр., издание със SJR без IF – 1 бр. (общо 277 точки). По-голямата част от публикациите са от трети и четвърти квартал. В групата показатели Г8 са представени 3 книги и 2 глави от книги (общо 75 точки). Както е видно, по показателите от група „Г“ колегата превишава значително изискуемите 200 точки.

По показатели от група „Д“ кандидатът е декларирал 697 точки, при изискуеми 100. Цитатите на научните публикации, с които участва в конкурса са общо 430, като 267 от тях са реферирани от SCOPUS и WEB of SCIENCE (534 точки), 163 са в книги, дисертации и списания, които не са в тези бази данни (163 точки). По този показател кандидатът надвишава седем пъти изискуемите минимални национални изисквания. Високата цитируемост на научните трудове на доц. Цонев е доказателство за значимостта на неговите научни изследвания, както и за актуалността на направлението, в което работи.

По показателите от група „Е“ се изискват 150 точки за покриване на минималните национални изисквания длъжността „професор“. Доц. Цонев е ръководител на 1 успешно защитил докторант (50 точки). Участвала е в изпълнението или ръководството на 27 национални научни или образователни проекта (270 точки) и в 2 международни научни или образователни проекта (40 точки). Към тази група следва да се отнесе и участието в написването на учебници и учебни пособия. Колегата е съавтор на 1 учебника, което му

носи още 40 точки. Сумата на точките по показателите от група „Е“ на доц. Цонев е 400 точки.

Представените научно метрични показатели на кандидата свидетелстват за неговата изключителна активност не само при обучението на студенти, но и при извършването на научни изследвания и публикуването на резултатите от тях, което го утвърждава като разпознаваем учен на много добро европейско ниво.

4. Основни направления в изследователската работа на кандидата и най-важни научни приноси

Научните и научно-приложни изследвания на доц. Цонев по време на цялата му научна кариера са фокусирани основно върху проучване на разнообразието на растителността на България и връзката ѝ с растителността на Балканите и на Европа. В продължение на повече от 50 години проучването на растителността в България се осъществявало по т.нар. доминантен метод. Доц. Цонев е сред първите български учени, който провежда целенасочени изследвания върху растителността в България по методиката на Браун-Бланке, широко използвана в цяла Европа. Той провежда изследванията си самостоятелно или с други колеги от България, Словакия, Полша, Унгария, Германия, Словения, Белгия, Австрия, Италия, Франция, Испания, Гърция, Турция, Русия, Македония, Сърбия и др.

Приносите на доц. Цонев във връзка с конкурса са с оригинален характер и могат да бъдат отнесени към следните основни направления:

I. В областта на фитоценологията

1. Оригинални приноси в проучването и класификацията на различни типове растителност на територията на Европа и Мала Азия, сред което специално внимание заслужават следните: **1.1.** Изготвена класификация на горите на *Fagus sylvatica* от Европа и Мала Азия, включваща два съюза, ацидофилен с 3 подсъюза; и базифилен с 12 подсъюза (почти 25000 описания); **1.2.** Идентифицирани 7 основни типа крайбрежни тревни съобщества, съответстващи на различните географски региони в Европа; **1.3.** Първата стандартизирана класификация на растителността на крайбрежните дюни в Европа, включваща 18 съюза (включително новописани или ревизирани) заедно с експертна система, съдържаща стандартните характеристики на съюзите; **1.4.** Цялостна ревизия и първата формализирана класификация на заливните гори и елшови съобщества от цяла Европа, като са разграничени 30 асоциации, които принадлежат към 5 съюза; **1.5.**

Първата цялостна, фитосоциологическа класификация на европейската блатна растителност от клас Phragmito-Magnocaricetea, като са описани нови синтаксони; **1.6.** Участие в публикуване на Европейски Червен списък на местообитанията (Г0.20), в който се оценява риска от изчезване (степен на застрашеност) на морските, сухоземните и сладководни местообитания в Европейския съюз (EU28) и прилежащите региони (EU28 +).

2. Оригинални приноси в проучването и класификацията на различни типове растителност на територията на България, сред което специално внимание заслужават следните: **2.1.** Първата фитосоциологическа класификация на дъбовите гори в България (на базата на 716 описания), включваща 19 асоциации и субасоциации и две съобщества, от които 6 асоциации и 3 субасоциации са нови за науката, а 1 съюз е нов за България; **2.2.** Първата фитосоциологическа класификация на серпентинните съобщества в България, включваща 1 нова за науката ендемична асоциация и 1 нов съюз за България; **2.3.** Първата фитосоциологическа класификация на горите от *Castanea sativa* и горите, доминирани от *Pinus nigra* ssp. *pallasiana*, като са описани 2 нови асоциации за науката и 1 нова за България; **2.4.** Проучени са съобществата на *Genista lydia*, като са описани и нови синтаксони; **2.5.** Проучена е растителността във влажни зони в България, като крайречната високотревна растителност в Средна Дунавска равнина, където е описана една 1 асоциация за науката, 1 нова асоциация за България и 1 нов съюз за България и Балканския полуостров; на макрофитната флора и растителност на поддържан резерват Сребърна; на влажни ливади в Раниславци в община Костинброд, където са установени три нови асоциации за България; **2.6.** Проучени са и класифицирани са горските съобщества в Етрополска Стара планина.

3. Оригинални приноси в областта на растителната екология: **3.1.** Проучени са причините за богатството на флората в източните Балкани (на основата на фитоценологични описания) и основните фактори за това; **3.2.** Проучена е връзката между видово богатство и продуктивността на 694 сухи тревни съобщества в умерените ширини на осем региона на северна Евразия, при недостиг на азот (N) и фосфор (P) или и на двата елемента.

II. Приноси в областта на флористиката

1. Установени са 4 нови вида за флората на България (*Ranunculus paludosus*, *Erodium botrys* и 2 плевела по ориза *Heteranthera reniformis* и *Rotala ramosior*); **2.**

Публикувани са нови хорологични данни за 12 вида, някои от които с консервационна значимост.

III. Приноси с научно-приложен характер

Доц. Цонев е инвестирал много време и усилия и в изследвания с приложен характер, които допринасят за изграждането на политиките при опазването на растителното разнообразие в България и Европа: Картирани са и е оценено природозащитно състояние на 10 вида негорски местообитания от ДХ в 33 Понор, включена в Натура 2000 мрежата; Предложен е екологичен подход за развитието на сладководните рибовъдни стопанства в защитените зони от НАТУРА 2000 в България; Проучени са възможностите на *Trifolium subterraneum* за създаване на фуражни култури; За пръв път е направена оценка на поддържащите екосистемни услуги, предоставяни от агроекосистемите в България; Изготвени са ръководства за природните местообитания с консервационно значимост в природен парк Странджа, както и за природните местообитания, които представляват пасища, ливади, пасища с храсти и др. от Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие; Направена е оценка на комбинираният въздействие от ВЕЦ върху екосистемите и екологичното състояние на реките; Направена е критична оценка на 12 избрани Ботанически важни места в българския участък на река Дунав; Картирани са природните местообитания по EUNIS в мраморната алпийска и субалпийска част на национален парк Пирин; Установени са две нови природни местообитания от Приложение 1 на ДХ: 8150 и 8160*, като са описани основните им екологични и флористични характеристики видове; Участие в създаването на 2 бази данни, WetVegEurope (375212 описания на водни, блатни и мочурни типове растителност от 33 европейски държави) и Балканската база данни на растителността (9589 описания от 6 държави).

5. Бележки и препоръки

Установени са някои несъответствия в данните от автобиографията и редица технически грешки в подготвените документи. Едно по-внимателно повторно преглеждане на обемната документация от кандидата би помогнало те да бъдат отстранени. Считам, че справката за приносите е доста подробна и е направена за всяка от публикациите. Според мен би било по-добре, ако е дадена по-обобщено, по тематични групи.

Независимо от това, считам, че допуснатите неточности не намаляват значимостта на изследванията, провеждани от доц. Цонев и не се отразяват негативно върху впечатленията ми за значимостта на изследванията му, както и за изпълнението на националните изисквания за заемане на длъжността „Професор“.

6. Въпрос

Какви са бъдещите научно изследователски планове на кандидата при заемане на новата академична длъжност?

7. Заключение

На основание на представените по конкурса материали от доц. Росен Цонев убедено считам, че същият напълно отговаря, а по някои показатели надхвърля общонационалните критерии за заемане на академичната длъжност „Професор“, определени от Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане, както и с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Колегата е с ясно очертан научен профил, разпознаваем учен на европейско ниво, изцяло отдаден на работата си и с доказани научни и научно-приложни приноси, както и преподавател с безспорни качества. Направлението, в което работи е много актуално, с голям научен и приложен интерес. Моите впечатления са, че доц. Росен Цонев е изключителен професионалист, коректен и работоспособен учен и преподавател. Завидни са приносите му, свързани с опазването на растителното разнообразие в България и Европа.

На основание на гореизложеното убедено препоръчвам на членовете на Научното жури да подкрепят избора на доц. Росен Цонев за заемане на академичната длъжност „Професор“ по професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите - Фитоекология“, за нуждите на катедра „Екология и опазване на природната среда“ на БФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

01.02.2021 г.

Рецензент:

София

(проф. д-р С. Банчева)